

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 10 listopada 2017 r.

Poz. 10140

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

z dnia 9 listopada 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z 17 stycznia (1945) na Komitetu Obrony Robotników.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 17 stycznia (1945). Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy

oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 17 stycznia (1945) wypełnia normę art. 1 ustawy.

Nazwa 17 Stycznia prawdopodobnie odnosi się do daty 17 stycznia 1945 r. W nazwie ulicy nie zawarto bowiem pełnej daty, wskazującej na upamiętnienie innego konkretnego wydarzenia, przy czym jej funkcjonowanie datuje się od 1951 r. Nazwa została także wymieniona w uchwale Nr 9 Rady Narodowej m. st. Warszawy z 12 kwietnia 1954 r. w sprawie zmiany nazw ulic m. st. Warszawy.

W dniach 14-17 stycznia 1945 r. 1 Armia Wojska Polskiego, działając w składzie 1 Frontu Białoruskiego, uczestniczyła w Operacji Warszawskiej. Warszawa zniszczona przez Niemców po powstaniu w 1944 r. w 84%, została zaatakowana przez wojska sowieckie. Sowiecka 61 Armia z przyczółka warecko-magnuszewskiego i 47 Armia z rejonu Modlina uderzyły w kierunku Błonia, tworząc tzw. kocioł warszawski, w którym znalazła się część sił 9 Armii niemieckiej. 1 Armia WP uderzyła na Warszawę siłami głównymi z południa, od strony przyczółka pod Warką, a częścią sił frontalnie, z rejonu Łomianek, Pragi i Wilanowa. Operacja warszawska, stanowiła część operacji wiślańsko-odrzańskiej. Wieczorem 17 stycznia do miasta dotarły siły główne 1 Armii WP nacierające od zachodu i południa. Wycofanie z Warszawy niemieckich jednostek pancernych i Dywizji Fortecznej pozwoliło 1 Armii WP szybko i z niewielkimi stratami opanować miasto. Stwierdzenie, że 17 stycznia 1945 r. doszło do "wyzwolenia Warszawy" do dziś wzbudza kontrowersje. Choć tego dnia Armia Czerwona i podporządkowane jej oddziały Wojska Polskiego wyparły ze stolicy Niemców, to na ich miejsce wszedł nowy ciemniejszy. W Warszawie pojawiły się jednostki sowieckie, a wśród nich NKWD. Okupacja niemiecka została zamieniona na sowiecką.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy 17 stycznia (1945) na ulicę Komitetu Obrony Robotników.

Komitet Obrony Robotników (KOR) powstał 23 września 1976 r. W podpisanym przez 14 osób Apelu do społeczeństwa i władz PRL sygnatariusze stanęli w obronie robotników represjonowanych przez władze PRL za udział w protestach w Ursusie, Radomiu i innych miastach w czerwcu 1976 r. W dniu 29 września 1977 r. KOR przekształcił się w Komitet Samoobrony Społecznej KOR. Działacze KOR organizowali pomoc materialną, medyczną i prawną osobom represjonowanym. Zbierali informacje o ofiarach represji, aresztowaniach, pobiciach, wyrzuceniach z pracy, nękaniami i prześladowaniach uczestników protestów i członków ich rodzin. Pomagali przekazując pieniądze, szukając adwokatów, wspierając w sporządzaniu skarg i odwołań, czy uczestnicząc w rozprawach. Pomimo szykan i represji władz KOR rozwinął działalność na szeroką skalę, wydawał „Komunikat KOR”, a następnie „Biuletyn Informacyjny”. Nowatorstwo KOR polegało przede wszystkim na tym, że działał jawnie. Apele i komunikaty KOR – nazwiska, adresy i telefony członków ogłaszano w „Komunikatach KOR”, przekazywanych do rozgłośni polskojęzycznych na zachodzie (Wolna Europa, Głos Ameryki, BBC), tak aby ludzie, którzy padali ofiarą represji oraz członkowie ich rodzin wiedzieli, gdzie mogą szukać pomocy. Z czasem KOR skupił wokół siebie ok. 1500 osób. Działacze i współpracownicy KOR walczyli o prawa i wolności obywatelskie, współtworzyli Wolne Związki Zawodowe, Towarzystwo Kursów Naukowych, Studenckie Komitety Solidarności, organizowali niezależny ruch wydawniczy czasopism i publikacji książkowych, współpracowali z opozycją w Czechosłowacji i ZSRR. Komitet Samoobrony Społecznej KOR rozwiązał się 23 września 1981 r.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na beczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

Wojewoda Mazowiecki:
Zdzisław Sipiera